

УДК 342.83

Яковюк Іван Васильович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права Європейського Союзу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Yakoviyk Ivan

*Doctor of Law, Professor,
Professor of the Department of European Union Law
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0002-8070-1645*

Стещенко Тетяна Віталіївна

*кандидат юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри державного будівництва
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Steshenko Tetiana

*Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of State Building
Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0002-2002-454X*

DOI: 10.25313/2520-2308-2025-11-11581

ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПАРЛАМЕНТУ В УМОВАХ ДІЇ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

FEATURES OF CONSTITUTIONAL AND LEGAL REGULATION OF THE ORGANISATION OF PARLIAMENTARY WORK UNDER MARTIAL LAW

Анотація. Вступ. Запровадження режиму воєнного стану в Україні створило виклики для функціонування усіх органів державної влади, зокрема й Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади. В умовах воєнного стану Парламент має забезпечувати безперервність державного управління та здійснювати законодавче супроводження оборонної політики держави.

Зміни в організації роботи Верховної Ради України, регламентних процедурах та формах парламентського контролю у зв'язку з дією режиму воєнного стану є необхідною передумовою стабільності політичної системи та збереження принципу верховенства права.

Предметом даного дослідження є конституційно-правові норми, що регулюють організацію та діяльність Верховної Ради України в умовах дії режиму воєнного стану. Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю забезпечення інституційної стійкості та легітимності законодавчої гілки влади, здатності Парламенту оперативно ухвалювати життєво важливі рішення для національної безпеки та оборони, а також збереження балансу між ефективністю та демократичною підзвітністю в умовах війни.

Мета дослідження особливостей конституційно-правового регулювання організації роботи Парламенту в умовах дії режиму воєнного стану полягає у комплексному дослідженні та аналізі конституційно-правових норм, щодо специфіки функціонування, конституційних повноважень, законотворчої діяльності та парламентського контролю Верховної Ради України в умовах, спричинених введенням воєнного стану.

Матеріали і методи. В ході дослідження було проаналізовано норми Конституції України[1], Закони України «Про правовий режим воєнного стану» [2], «Про Регламент Верховної Ради України» [4], Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [3], постанови Парламенту та інші нормативно-правові акти, а також наукову літературу з дослідження питань особливостей конституційно-правового регулювання організації діяльності, особливостей

форм роботи, участі у функціонуванні системи державного управління Верховної Ради України таких вчених, як Зозулі О. І. [5], Миколюка А. В. [6], Пашинського [7], В.Й., Ступака Д. Б. [8] та інших.

В ході дослідження використано діалектичний, нормативно-правовий та формально-юридичний методи дослідження. Вони дозволяють простежити трансформацію законодавчого процесу та адаптацію роботи Верховної Ради України в період дії режиму воєнного стану.

Результати. Організація роботи Верховної Ради України у період воєнного стану демонструє гнучкість парламентської системи, її здатність адаптуватися до надзвичайних обставин без руйнування інституційної стабільності.

Конституційно-правове регулювання організації роботи Парламенту в умовах воєнного стану в Україні забезпечує безперервність влади, оперативність та контроль, балансує безпеку й демократію.

Перспективи. Практика 2022–2025 років демонструє адаптивність Верховної Ради України до змін, але нормативно-правове забезпечення організації діяльності Парламенту потребує вдосконалення, щодо підготовки до післявоєнних реформ та гармонізації з правом Європейського Союзу.

Ключові слова: Верховна Рада України, організація діяльності, особливості конституційно-правового регулювання, парламент, воєнний стан.

Summary. Introduction. The introduction of martial law in Ukraine has created challenges for the functioning of all state authorities, including the Verkhovna Rada of Ukraine as the sole legislative body. Under martial law, Parliament must ensure the continuity of state governance and provide legislative support for the state's defence policy.

Changes in the organisation of the Verkhovna Rada of Ukraine, regulatory procedures and forms of parliamentary control in connection with the imposition of martial law are a necessary prerequisite for the stability of the political system and the preservation of the principle of the rule of law.

The subject of this study is the constitutional and legal norms governing the organisation and activities of the Verkhovna Rada of Ukraine under martial law. The relevance of the chosen research topic is determined by the need to ensure the institutional stability and legitimacy of the legislative branch of government, the ability of Parliament to promptly make decisions vital to national security and defence, as well as to maintain a balance between efficiency and democratic accountability in wartime.

The purpose of studying the peculiarities of constitutional and legal regulation of the Parliament's work under martial law is to conduct a comprehensive study and analysis of constitutional and legal norms concerning the specifics of the functioning, constitutional powers, legislative activity and parliamentary control of the Verkhovna Rada of Ukraine under conditions caused by the introduction of martial law.

Materials and methods. The study analysed the provisions of the Constitution of Ukraine [1], the Laws of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law" [2], "On the Regulations of the Verkhovna Rada of Ukraine" [4], the Decree of the President of Ukraine "On the Introduction of Martial Law in Ukraine" [3], resolutions of Parliament and other regulatory and legal acts, as well as scientific literature on the study of the peculiarities of constitutional and legal regulation of the organisation of activities, the peculiarities of forms of work, participation in the functioning of the system of state administration of the Verkhovna Rada of Ukraine by such scholars as Zozulia O. I. [5], Mykolyuk A. V. [6], Pashinsky [7], V.Y., Stupak D. B. [8] and others.

The study uses dialectical, regulatory and formal legal research methods. They allow us to trace the transformation of the legislative process and the adaptation of the work of the Verkhovna Rada of Ukraine during the period of martial law.

Results. The organisation of the work of the Verkhovna Rada of Ukraine during martial law demonstrates the flexibility of the parliamentary system and its ability to adapt to extraordinary circumstances without undermining institutional stability.

Constitutional and legal regulation of the organisation of the work of Parliament during martial law in Ukraine ensures continuity of power, efficiency and control, balancing security and democracy.

Discussion. The practice of 2022–2025 demonstrates the adaptability of the Verkhovna Rada of Ukraine to change, but the regulatory and legal framework for the organisation of the Parliament's activities needs to be improved in terms of preparation for post-war reforms and harmonisation with European Union law.

Key words: The Verkhovna Rada of Ukraine, organisation of activities, features of constitutional and legal regulation, parliament, martial law.

Постановка проблеми. Конституційно-правове регулювання організації роботи Парламенту в умовах воєнного стану є ключовим елементом забезпечення безперервності державної влади та легітимності прийнятих рішень в екстраординарних обставинах. В Україні, де з 24 лютого 2022 року діє воєнний стан регулювання базується на принципах верховенства права, поділу влади та захисту національної безпеки. Воєнний стан, як особливий правовий режим передбачає адаптацію парламентської

діяльності до воєнних викликів, зберігаючи при цьому демократичні засади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В науковій літературі проблеми організації діяльності Верховної Ради України в умовах дії режиму воєнного стану стають предметом досліджень в теоретико-правовому, конституційно-правовому, адміністративно-правовому та політико-правовому вимірах в працях сучасних українських науковців, зокрема, Безкровного Ю.А. [10], Зозулі О.І.

[5], Миколюка А. В. [6], Пашинського В. Й. [7], Ротар Н. Ю. [8], Ступака Д. Б. [9] та інших.

Звичайно, у зв'язку із запровадженням воєнного стану участь Верховної Ради України у функціонуванні системи державного управління зазнала істотних змін, при цьому враховується формування воєнної за своєю сутністю державно-управлінської парадигми України, що опосередковує потребу у відповідних наукових дослідженнях особливостей конституційно-правового регулювання роботи Верховної Ради України [11].

Мета дослідження особливостей конституційно-правового регулювання організації роботи Парламенту в умовах дії режиму воєнного стану полягає у комплексному дослідженні та аналізі конституційно-правових норм, щодо специфіки функціонування, конституційних повноважень, законотвірчої діяльності та парламентського контролю Верховної Ради України в умовах, спричинених введенням воєнного стану.

Матеріали і методи дослідження теми особливостей конституційно-правового регулювання організації роботи Парламенту в умовах воєнного стану в Україні вимагають комплексного підходу, оскільки тема дослідження поєднує теоретичні, емпіричні та прикладні аспекти конституційного права. Методи дослідження в цій сфері базуються на специфіці конституційного права як галузі, що регулює основи суспільного ладу, державної влади та основоположних прав і свобод людини.

В ході дослідження використано діалектичний, нормативно-правовий та формально-юридичний методи дослідження. Вони дозволяють простежити трансформацію законодавчого процесу та адаптацію роботи Верховної Ради України в період дії режиму воєнного стану.

Діалектичний метод дослідження аналізує тему дослідження як єдність протилежностей, тобто баланс між стабільністю конституційного ладу та адаптацію роботи Верховної Ради України відповідно до воєнних загроз.

Нормативно-правовий метод дослідження об'єднує дані з різних джерел для узагальнення та синтезу норм Конституції України, рішень Конституційного Суду України, інших нормативно-правових актів, що регулюють роботу Парламенту.

Формально-юридичний метод вивчає структури норм, переваги та недоліки нормативно-правових актів, визначає колізії та виносить пропозиції щодо гармонізації законодавства, щодо регулювання роботи Верховної Ради України в період дії режиму воєнного стану.

У висновку, методи дослідження дозволяють не лише описати, а й удосконалити регулювання, сприяючи стійкості демократії в період дії режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. В період дії режиму воєнного стану діяльність державних органів влади

спрямована на забезпечення дії Конституції України та законів України, здійснення заходів правового режиму, оборони, цивільного захисту, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Важливу роль у цьому процесі відіграє Верховна Рада України. Тобто законодавча влада в країні продовжує існувати під час воєнного та надзвичайного стану, що має принципове конституційне значення для державотворення [12].

Конституція України та Регламент Верховної Ради України є найвищими джерелами права, що регулюють роботу Верховної Ради України. Конституція України визначає базові правила, які містять основні засади управління Парламентом, тоді як Регламент Верховної Ради України охоплює більш детальне регулювання внутрішніх правил та процедур, що пов'язані із порядком роботи, веденням справ і правилами розпорядку Парламенту.

Конституційно-правова основа діяльності Верховної Ради України в умовах воєнного стану ґрунтується на принципі незмінності її статусу як єдиного органу законодавчої влади, без делегування повноважень іншим органам влади чи Президенту України.

Регламент Верховної Ради України встановлює загальні процедури, але в умовах війни вони доповнюються спеціальними актами такими як: Постанова Верховної Ради України від 06.09.2022 № 2558-IX [13], Постанова Верховної Ради України від 07.02.2023 № 2912-IX [14], Постанова Верховної Ради України від 04.09.2025 № 4597-IX [17], Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX [15] та інші нормативно-правові акти, що забезпечують баланс між конституційними вимогами та воєнними реаліями, але в свою чергу часто призводять до відхилення від Регламенту, що створює правові колізії.

В сучасних реаліях виникає чотири питання, що викликають стурбованість: По-перше, Конституція України не містить окремої законодавчої процедури на період дії режиму воєнного стану, а тільки передбачає можливість регулювання окремих питань законами в умовах надзвичайного стану. Так само і Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» не встановлює спеціальних процедур для прискореного чи «швидкого» законодавчого процесу під час воєнного стану. Зокрема, немає «швидкого» законодавчого розгляду питань національної безпеки після оголошення воєнного стану. Зрештою, існує лише єдиний законодавчий процес, який застосовується як у мирний, так і у воєнний час, в тому числі й до всього законодавства у воєнний час. Такі труднощі у процесі прийняття рішень за екстремальних умов війни мають бути терміново вирішені в межах дії принципу верховенства права. Так, якщо законодавчий процес є надто гнучким і може бути адаптований до умов воєнного часу, то є ризик того, що влада буде надмірно вдаватися до внесення законодавчих змін. Але водночас «швидкий» законодавчий процес має включати «основні складові» або «ключові етапи» такого процесу у конституційній демократії [16].

Пришвидшення процедур прийняття законів як необхідний механізм оперативного реагування на загрози досягається через: по-перше, скорочення строків розгляду відповідно до Регламенту Верховної Ради України, що було застосовано до 70% воєнних законопроектів у період 2022–2023 рр.; та по-друге через запровадження особливого порядку денного сесії Парламенту у зв'язку з пріоритетним розглядом проєктів, пов'язаних з обороною, санкціями та бюджетом.

По-друге, Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» не встановлює спеціальних правил щодо організації зустрічей народних депутатів України. Ці зустрічі відбуваються у різних інституційних форматах. Як законодавчий орган Верховна Рада України має збиратися на пленарні засідання, так само як і парламентські комітети. Крім того, Верховна Рада України є найважливішою платформою для дебатів та відповіді України на російське вторгнення, у яких беруть участь як представники уряду, так і опозиція. Крім того, Парламент виконує найважливішу наглядову чи контрольну функцію через тимчасові спеціальні та слідчі комісії. Наглядова функція Верховної Ради України не припиняється у воєнний час. Навпаки, в умовах російського вторгнення, що триває, нагляд як ніколи важливий. Справді, участь у нагляді та дебатах — це те, як Верховна Рада України підтверджує свою відданість конституційній демократії. Незважаючи на значні ризики безпеки, українські депутати продовжують проводити засідання. Проте Регламент не встановлює жодних альтернативних підходів для безпечної та безперервної роботи Верховної Ради України як єдиного законодавчого органу України [16].

По-третє, виникає також питання, чи має існувати спеціальна процедура «заміни» народних депутатів України, які загинули під час російського вторгнення — наприклад, внаслідок військових дій? На щастя, такої трагедії не ставалося. Проте якби вона відбулася, жодні парламентські вибори не могли б бути проведені, оскільки на практиці вибори не можуть проводитись в умовах воєнного стану. Чи має існувати механізм призначення, як приклад, виконавців обов'язків народних депутатів України, зокрема задля забезпечення кворуму? Якою має бути участь різних політичних партій у цьому процесі? [16].

По-четверте, Верховній Раді України складно у сьогоднішніх умовах забезпечити прозорість своєї діяльності. Суттєвою особливістю організації роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану стало обмеження прямої трансляції відкритих пленарних засідань Парламенту та засідань Погоджувальної ради, що пояснюється як міркуваннями безпеки (в частині завчасного нерозголошення місця й часу проведення засідань), так і прагненням зниження надмірної політизації таких засідань [5].

На сьогоднішній день склалась загальна тенденція до вивчення і подальшого поглиблення відхилень (у парламентській практиці та підзаконному

регулюванні) від правил і процедур, законодавчо встановлених Регламентом Верховної Ради України. Зокрема Постановою Верховної Ради України від 07.02.2023 р. № 2912-IX, де були викладені нові правила формування порядку денного на кожний день після перерви у триваючому пленарному засіданні (принагідно обмежуючи права парламентської меншості щодо подання пропозицій про зміни до проєкту порядку денного). Водночас таке регулювання залишається досить фрагментарним і несистемним, що у підсумку не забезпечує необхідну прозорість та передбачуваність роботи Верховної Ради України [5].

Організація роботи Верховної Ради України, як вищого представницького та єдиного законодавчого органу, має враховувати ризики та загрози, зумовлені повномасштабною фазою російсько-української війни. Сьогодні адаптація організації роботи парламенту в умовах воєнного стану відбувається здебільшого ситуативно та недостатньо системно, характеризується поглибленням відхилень у парламентській практиці та підзаконному регулюванні від правил і процедур, законодавчо встановлених Регламентом Верховної Ради України [5].

Вирішення проблем і викликів у діяльності Верховної Ради України та її органів в умовах воєнного стану має ґрунтуватись на основі балансу між ефективністю і безпечністю роботи Верховної Ради України та її відкритістю і дотриманням існуючих парламентських процедур. Це першочергово потребує закріплення у Регламенті Верховної Ради України засад організації роботи парламенту в умовах воєнного стану, гарантій її безпеки та безперервності, а також особливостей більш прискореного порядку розгляду й прийняття законів в умовах воєнного стану та запобіжників від зловживання таким порядком [5].

Наразі перед Україною стоїть завдання не лише безпосереднього відвернення повномасштабного вторгнення РФ, але й захисту засад свого конституційного ладу, зокрема цінностей вітчизняного парламентаризму, які не мають нехтуватись заходами, встановлюваними у зв'язку з воєнним станом [5].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження особливостей конституційно-правового регулювання діяльності Верховної Ради України в умовах дії режиму воєнного стану дозволяє сформулювати низку ключових висновків, що відображають адаптацію парламентської системи до екстремальних викликів національної безпеки.

По-перше, режим воєнного стану, запроваджений відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» та Указів Президента України, зумовлює необхідність пришвидшення процедури прийняття законів у стислі терміни, мінімізуючи бюрократичні затримки, але водночас зберігаючи конституційні гарантії кворуму та легітимності як необхідний механізм оперативного реагування на загрози.

По-друге, проведення засідань Верховної Ради в умовах воєнного стану адаптовано до вимог

безпеки та безперервності влади. Засідання можуть відбуватися в дистанційному режимі з використанням захищених електронних систем, у закритих або альтернативних приміщеннях, з обмеженням публічного доступу.

По-третє, парламентський контроль за виконавчою владою зберігається, але трансформується в гнучкіші форми. Верховна Рада України здійснює контроль через запити, звіти Уряду, тимчасові слідчі комісії та бюджетний нагляд, з можливістю дистанційного розгляду. Водночас воєнний стан обмежує деякі інструменти, що компенсується посиленням контролем за використанням надзвичайних повноважень Президента. Це забезпечує баланс гілок влади, запобігаючи авторитаризму, але вимагає подальшого вдосконалення законодавства для уникнення зловживань.

Організація роботи Верховної Ради України у період воєнного стану демонструє гнучкість парламентської системи, її здатність адаптуватися до надзвичайних обставин без руйнування інституційної стабільності, зберігаючи принципи верховенства права, поділу влади та парламентської легітимності.

Практика 2022–2025 років демонструє трансформацію роботи Верховної Ради України у відповідності до змін, які пов'язані з введенням режиму воєнного стану, але нормативно-правове забезпечення організації діяльності Парламенту потребує вдосконалення, тому подальші дослідження доцільно спрямувати на підготовку до післявоєнних реформ стандартних процедур та оцінку впливу прискорених механізмів на якість законодавства та гармонізацію з правом Європейського Союзу.

Література

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Редакція від 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 06.11.2025).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. *Голос України*. 10.06.2015. № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#top> (дата звернення: 06.11.2025).
3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2024 р. № 64/2022. *Голос України*. № 37. Редакція від 31.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 06.11.2025).
4. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI. *Голос України*. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#top> (дата звернення: 09.11.2025).
5. Зозуля О.І. Особливості організації роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 4. С. 7 0–75. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.9>
6. Миколіук А.В. Публічне управління в умовах військового стану: питання ефективності. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 29. С. 45–48. URL: <https://scispace.com/pdf/public-governance-under-martial-status-issues-of-efficiency-292109uv.pdf> (дата звернення: 06.11.2025).
7. Пашинський В.Й., Ступак Д. Адміністративно-правове забезпечення правового режиму воєнного стану в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2023. № 1(53). С. 37–40.
8. Ротар Н.Ю. Трансформація характеру діяльності Верховної Ради України в умовах правового режиму воєнного стану. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2024. 14. С. 59–88. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/mediaforum/article/view/583> (дата звернення: 09.11.2025).
9. Ступак Д.Б. Адміністративно-правове забезпечення правового режиму воєнного стану. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. 2024. С. 230. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/rkr-dis-25-06.pdf> (дата звернення: 09.11.2025).
10. Безкровний Ю.А. Адміністративно-правовий режим воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 83, ч. 2. С. 139–142.
11. Крейденко В., Григорович. Л. Особливості функціонування Верховної Ради України як суб'єкта державно-управлінських відносин в умовах воєнного стану: питання теорії та практики. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. Вип. 5(71). С. 67–73. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2985/3434> (дата звернення: 07.11.2025).
12. Рудь Ю.М. Деякі питання організації роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану. *Jurisprudence creation of new ideas of learning in modern conditions*. С. 100–101. URL: https://www.researchgate.net/profile/Buzun-Andriy-2/publication/374164317_L'INFECTIONS_REPRODUCTIVES-NEONATALES_DU_PORC_ET_LE_SOURIRE_DU_CHAT_DU_CHESHIRE_ISBN_-9-789-40369-776-5/links/6511b0ad7ea60417f9c9eefc/LINFECTIONS-REPRODUCTIVES-NEONATALES-DU-PORC-ET-LE-SOURIRE-DU-CHAT-DU-CHESHIRE-ISBN-9-789-40369-776-5.pdf#page=101 (дата звернення: 09.11.2025).
13. Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання під час проведення восьмої сесії в умовах дії воєнного стану : Постанова Верховної Ради України від 06.09.2022 р. № 2558-IX. *Голос України*. № 185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-20#Text> (дата звернення: 09.11.2025).

14. Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану: Постанова Верховної Ради України від 07.02.2023 р. № 2912-IX. *Голос України*. № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2912-20#Text> (дата звернення: 09.11.2025).

15. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. *Голос України*. № 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#top> (дата звернення: 09.11.2025).

16. Кириченко Ю., Чоудрі С. Парламент України у воєнний час. Наукові доповіді. *Український часопис конституційного права*. 2022. 2. URL: <https://www.constjournal.com/pub/2-2022/parlament-ukrainy-voiennyi-chas/> (дата звернення: 09.11.2025).

17. Про деякі питання висвітлення діяльності Верховної Ради України дев'ятого скликання : Постанова Верховної Ради України від 04.09.2025 р. № 4597-IX. *Голос України*. № 178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4597-20#Text> (дата звернення: 10.11.2025).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. № 30. St. 141. Redaktsiia vid 01.01.2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#-Text> [in Ukrainian].

2. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 r. № 389-VIII. *Holos Ukrainy* № 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#top> [in Ukrainian].

3. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2024 r. № 64/2022. *Holos Ukrainy* № 37. Redaktsiia vid 31.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukrainian].

4. Pro Rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10.02.2010 r. № 1861-VI. *Holos Ukrainy* № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#top> [in Ukrainian].

5. Zozulia O.I. (2023). Osoblyvosti orhanizatsii roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 4. Pp. 70–75. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.9> [in Ukrainian].

6. Mykoliuk A. V. (2022). Publichne upravlinnia v umovakh viiskovoho stanu: pytannia efektyvnosti. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*. Vyp. 29. Pp. 45–48. URL: <https://scispace.com/pdf/public-governance-under-martial-status-issues-of-efficiency-292l09uv.pdf> [in Ukrainian].

7. Pashynskiy V.I., Stupak D. (2023). Administratyvno-pravove zabezpechennia pravovoho rezhymu voiennoho stanu v Ukraini. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Viiskovo-spetsialni nauky. № 1(53). Pp. 37–40 [in Ukrainian].

8. Rotar N. Iu. Transformatsiia kharakteru diialnosti Verkhovnoi Rady Ukrainy v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu. *Mediaforum: analityka, prohnozy, informatsiinyi menedzhment*. 14. Pp. 59–88. URL: <https://journals.chnu.edu.ua/mediaforum/article/view/583> [in Ukrainian].

9. Stupak D. B. (2024). Administratyvno-pravove zabezpechennia pravovoho rezhymu voiennoho stanu. *Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu*. Pp. 230. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/rkr-dis-25-06.pdf> [in Ukrainian].

10. Bezkrivnyi Yu. A. (2024). Administratyvno-pravovyi rezhym voiennoho stanu. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seriya: Pravo. Vyp. 83, ch. 2. Pp. 139–142 [in Ukrainian].

11. Kreidenko V., Hryhorovych. L. (2023). Osoblyvosti funktsionuvannia Verkhovnoi Rady Ukrainy yak subiekta derzhavno-upravlinskykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu: pytannia teorii ta praktyky. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom*. Politychni nauky ta publichne upravlinnia. Vyp. 5(71). Pp. 67–73. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2985/3434> [in Ukrainian].

12. Rud Yu. M. Deiaki pytannia orhanizatsii roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. *Jurisprudence creation of new ideas of learning in modern conditions*. Pp. 100–101. URL: https://www.researchgate.net/profile/Buzun-Andriy-2/publication/374164317_LINFECTIONS_REPRODUCTIVES-NEONATALES_DU_PORC_ET_LE_SOURIRE_DU_CHAT_DU_CHESHIRE_ISBN_-_9-789-40369-776-5/links/6511b0ad7ea60417f9c9eefc/LINFECTIONS-REPRODUCTIVES-NEONATALES-DU-PORC-ET-LE-SOURIRE-DU-CHAT-DU-CHESHIRE-ISBN-9-789-40369-776-5.pdf#page=101 [in Ukrainian].

13. Pro deiaki pytannia orhanizatsii roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy deviatoho sklykannia pid chas provedennia vosmoi sesii v umovakh dii voiennoho stanu: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 06.09.2022 r. № 2558-IX. *Holos Ukrainy* № 185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-20#Text> [in Ukrainian].

14. Pro deiaki pytannia orhanizatsii roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy deviatoho sklykannia v umovakh dii voiennoho stanu: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 07.02.2023 r. № 2912-IX. *Holos Ukrainy* № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2912-20#Text> [in Ukrainian].

15. Pro media: Zakon Ukrainy vid 13.12.2022 r. № 2849-IX. *Holos Ukrainy* № 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#top> [in Ukrainian].

16. Kyrychenko Yu., Choudri S. (2022). Parlament Ukrainy u voiennyi chas. Naukovi dopovidi. *Ukrainskyi chasopys konstytutsiinoho prava*. 2. URL: <https://www.constjournal.com/pub/2-2022/parlament-ukrainy-voiennyi-chas/> [in Ukrainian].

17. Pro deiaki pytannia vysvitlennia diialnosti Verkhovnoi Rady Ukrainy deviatoho sklykannia: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 04.09.2025 r. № 4597-IX. *Holos Ukrainy* № 178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4597-20#Text> [in Ukrainian].